

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku P. S.A. w W.
przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Prezydenta W.
o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 4 kwietnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 31 maja 2016 r., sygn. akt IV Ca (...),

- 1/ odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2/ zasądza od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań. Zdaniem skarżącego w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytanie, czy na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. z 1989 r., Nr 26 poz. 138 - dalej: „ustawa z 27 kwietnia 1989 r.”) doszło do przeniesienia posiadania nieruchomości (w tym nieruchomości objętych wnioskiem o zasiedzenie), stanowiących mienie Skarbu Państwa w okresie obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej na rzecz przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe, działającego na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r.

Po pierwsze, wbrew stanowisku skarżącego rozstrzygnięcie sformułowanego w skardze kasacyjnej zagadnienia prawnego nie ma istotnego znaczenia w sprawie, w której wniesiono skargę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego

utrwalony jest pogląd, iż przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie do 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, M. Prawn. 2015, nr 14, poz. 765). Jednak osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania, a ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na wnioskodawcy. Skuteczność przeprowadzenia takiego dowodu, jako *questio facti* wymaga indywidualnej oceny sądu w każdym postępowaniu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, nie publ., z dnia 18 maja 2007r., I CSK 64/07, nie publ., z dnia 10 lipca 2013 r., V CSK 320/12, nie publ. z dnia 20 września 2013 r., II CSK 10/13, OSP 2015/2/17, z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 181/11, nie publ. oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011r., V CSK 502/10, I C 2012, nr 10, s. 29 i z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CSK 433/13, nie publ.). Sytuacja taka nie wystąpiła jednak w sprawie, w której wniesiono skargę, skoro Skarb Państwa, był właścicielem nieruchomości, nie mógł, zatem z natury rzeczy wykonywać czynności zmierzających do zasiedzenia nieruchomości i w konsekwencji być poprzednikiem wnioskodawcy w rozumieniu art. 176 § 1 k.c. Inaczej rzecz ujmując, problematyka doliczenia okresu samoistnego posiadania wykonywanego przez Skarb Państwa przez przedsiębiorstwo państwowe wystąpi jedynie w sytuacji, gdy zasiedzenie biegnie przeciwko osobie trzeciej, a nie Skarbowi Państwa.

Po drugie, uchylene art. 128 k.c. ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) zniósło wprowadzić zasadę, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku, czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność, ale nie doprowadziło ex lege do przekształcenia stosunków własnościowych. W konsekwencji nie spowodowało to przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich

zarządzie w dniu wejścia w życie wymienionej ustawy. Przekształcenie zarządu, w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464 - dalej: „u.g.g.w.n”), a co do innych składników majątkowych w prawo własności nastąpiło na podstawie ustaw określających ustroj majątkowy państwowych osób prawnych (por. uchwała siedmiu sędziów - zasada prawna z dnia 18 czerwca 1991r., III CZP 38/91, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 118). Z kolei na mocy art. 2 ust. 1 u.g.g.w.n. grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyłączeniem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu 5 grudnia 1990 r. w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa stawały się z tym dniem, z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego, przy czym nabycie prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz własności budynków, innych urządzeń i lokali w odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa stwierdzał decyzją wojewoda (art. 2 ust. 3 u.g.g.w.n). Również akty prawne regulujące status prawny przedsiębiorstwa PKP w tym art. 50 ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. mają charakter ogólnych aktów normatywnych i nie regulowały stanu prawnego konkretnej nieruchomości, lecz mogły tylko stanowić podstawę do podejmowania aktów indywidualnych dotyczących poszczególnych składników mienia ogólnonarodowego (por. m.in. wyroki NSA z dnia 28 kwietnia 2010 r., I OSK 929/09, nie publ. i z dnia 20 lutego 2008 r., I OSK 187/07, nie publ.).

Po trzecie, formułując sprecyzowane wyżej zagadnienie prawne skarżący nie uwzględnia, iż z podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, którą Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 3 k.p.c.) wynika, iż wnioskodawca nie wykazał, by po 1 lutego 1989 r. objął nieruchomość w posiadanie samoistne.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest zobowiązany brać pod uwagę z urzędu. O kosztach postępowania kasacyjnego orzekając na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) stosowanego z mocy § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2016, poz. 1668).

jw